

Till
Finansdepartementet

Remissvar för SOU 2025:13 En effektivare organisering av mindre myndigheter – analys och förslag

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) lämnar här synpunkter på SOU 2025:13 En effektivare organisering av mindre myndigheter – analys och förslag (dnr Fi2025/00348).

SBU har valt att lämna övergripande synpunkter på kapitel 7 ”Överväganden och förslag rörande resurssamverkan” samt synpunkter på utredningens förslag om inordning av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds uppgifter i Socialstyrelsen.

Överväganden och förslag rörande resurssamverkan (sid 395 och framåt)

SBU instämmer med utredningens bedömning att vissa administrativa stödverksamheter behöver bygga på centraliserade, myndighetsgemensamma lösningar för att åstadkomma stordriftsfördelar, kvalitetsvinster och hög säkerhet. SBU anser dock att det kan finnas risker med utredningens förslag om att statliga myndigheter som utgångspunkt bör vara anslutna till statliga funktioner för resurssamverkan (sid 405–406). Ett obligatorium med redovisningskrav för avsteg som görs riskerar att innebära en hårdare styrning av myndigheterna med en ökad administration och därmed minska de tänkta effektivitetsvinsterna.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd inordnas i Socialstyrelsen (sid 33, 358)

Utredningen föreslår att Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds (MFoF:s) samtliga uppgifter rörande föräldraskapsstöd, familjerådgivning, familjerätt och internationella adoptioner inordnas i Socialstyrelsen. Enligt utredningen är det även mycket angeläget att säkerställa kontinuitet gällande kapacitet och kvalitet i flera av MFoF:s uppgifter. Det gäller bland annat föräldraskapsstöd och internationella adoptioner.

SBU vill framhålla synpunkter som talar emot utredningens förslag om inordning:

- MFoF fyller en avgörande funktion i att genom sitt självständiga och tydliga uppdrag synliggöra familjen och föräldraskapets roll i samhället. MFoF bidrar till att stöd och insatser på regional och lokal nivå vilar på bästa tillgängliga kunskap och främjar ett förebyggande arbete för alla föräldrar. Myndighetens uppdrag har potential att utvecklas ytterligare – inte minst inom föräldraskapsstödet, där myndigheten skulle kunna få ett tydligare mandat i förhållande till Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten för att samordna och utveckla kunskapsstöd inom området.

- Förutom sitt arbete med universella insatser har MFoF också en viktig roll i att främja stöd till särskilt utsatta och svårnådda grupper (exempelvis föräldrar med annan kulturell bakgrund). Genom att nå ut till särskilt svårnådda grupper skulle större, mer ingripande åtgärder, som till exempel mellantvång enligt utredningsförslag (Ds 2024:30) kunna undvikas. SBU har tagit fram vetenskapliga kunskapsunderlag till MFoF om föräldraskapsstöd riktat till särskilt sårbara grupper (SBU rapport 2025_4, ”Föräldraskapsstöd riktat till föräldrar med komplexa behov och svårigheter har en positiv effekt”) och har identifierat detta som ett viktigt område för fortsatt samverkan och kunskapsutveckling (SBU:s delredovisning av regeringsuppdrag om insatser inom socialtjänst för att främja psykisk hälsa och förebygga ohälsa hos barn och unga, dnr S2024/02156, samt SBU:s förstudie ”Nationella hälsoprogrammet för barn och unga” inom ramen för uppdrag med dnr S2023/02379). Utan en myndighet som MFoF, med en dedikerad uppgift att förvalta och utveckla kunskapsstöd inom det här området, finns risk för att den nationella kunskapsstyrningen blir ineffektiv.
- SBU har noterat i kunskapsunderlag som myndigheten levererat till MFoF (SBU:s rapport ut202511, ”Interventioner rörande psykisk och fysisk hälsa hos adopterade barn och vuxna”) att det finns en överlappning i den vetenskapliga litteraturen i forskning som rör internationell adoption och placering och vårdnadsöverflytt vid familjehemsplaceringar. Ur ett vetenskapligt perspektiv kan det finnas vinster med att samla frågor som rör internationell adoption, inhemsk adoption och vårdnadsöverflytt vid familjehemsplaceringar på en och samma myndighet med ett självständigt, oberoende uppdrag, där MFoF redan har kunskap och erfarenhet inom området.

Sammanfattningsvis, 2016 när ansvar för familjerätt och familjerådgivning överfördes från Socialstyrelsen till MFoF, och ansvar för föräldraskapsstöd överfördes från Folkhälsomyndigheten, var syftet att förbättra samordningen av det statliga ansvaret för föräldrastöd och familjerättsliga frågor inklusive internationella adoptioner, likaså uppnå ett ökat medborgarfokus och helhetssyn på barnfamiljers situation, förutsättningar och behov samt en tydligare utgångspunkt för barnets bästa. Detta riskerar nu att försvagas i och med en inordning av myndigheten, liksom det långsiktiga arbetet med dessa frågor som i rådande samhällsklimat är mycket viktiga. MFoF har byggt upp en gedigen kompetens och har många uppgifter och uppdrag inom angelägna frågor samt inom områden med akuta samhällsutmaningar, varför det är av vikt att säkerställa kontinuitet på lång sikt men även att inte bryta eller försvåra för pågående arbete och utveckling. I stället finns goda möjligheter att ytterligare stärka och utveckla MFoF:s uppdrag och mandat, inte minst i samverkan med andra myndigheter, med att synliggöra familjen och föräldraskapet i samhället för att säkerställa att barn och föräldrar får det stöd de behöver.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Britta Björkholm 2025-06-30. Avdelningschef Sofia Tranæus har varit föredragande och projektledare Maral Jolstedt och verksamhetssamordnare Elin Lundstedt har varit samrådande.